

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "פרשת נצבים וילך – שבת סליחות"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

בשבת בבוקר, נזכרתי כמה שהיה לאחר פטירתה, שלקחתי את השרשרת הזהב שהיתה שייכת לנפטרת גלמודה, ומכרתי אותה, ואת הכסף תרמתי לבית הכנסת הגדול בכדי שיעשו לה הנצחה כהיכל ה'.

א"כ אמרתי, אלך ואצמד רגלית לבית הכנסת הגדול ואבדוק בלוח ההנצחה מתי חל יום פטירתה.

כשהגעתי לבית הכנסת הגדול, נדהמתי לראות, שהשבת כ"ז תמוז חל יום פטירתה! הבנתי מיד שהיא באה בחלום וביקשה לא לשכוח להגיד עליה קדיש וללמוד משניות לע"נ. ומיד נתעוררתי ואמרתי קדיש בכל אותה השבת. למחרת, החלטתי לנסוע לבית העלמין בעיר חולון שם זכרתי שהיא נקברה.

הלכתי לברר את מספר החלקה והגוש של מקום קבורתה, וכשאני מגיע לקברה, אני מבחין שכל סביבות הקבר מכוסה עם שיחים קוצים ודרדרים שהצטברו במשך 39 שנה, שמסתבר שאף אחד לא פקד את קברה...

הלכתי להביא כלי עבודה וניקיתי את כל הקבר ואף שטפתי אותו במים. אמרתי תהלים ולמדתי משניות לע"נ בעדיה בת אליהו, ושמחתי שקיימתי את רצונה של הנשמה ובודאי יהיה עילוי לנשמה.

לאחר שעה ארוכה הררתי לעצמי, אם אני כבר כאן, הרי יש לי קרובת משפחה שגם היתה גלמודה, וטמונה כאן בחולון, אלך אף לקברה ואלמד משניות לע"נ. הלכתי ובררתי היכן היא טמונה, וכשמגיע אני לקברה אני נדהם לראות שהיום כ"ז תמוז הוא יום פטירתה!!!

חייתי בחלם מוחלט, הבנתי שיש כאן השגחה פרטית עליונה משמים כפולה ומכופלת שכיוונו אותי להגיע לכאן דווקא היום, בכדי לעשות עילוי נשמה לשני נשמות גלמודות וערירות!!!

הבנתי שכבר לפני 39 שנה כיוונו אותי משמים לעשות לה הנצחה בבית הכנסת הגדול בבני ברק עם פרטי יום פטירתה, בכדי שבכוא העת, אדע להיכן ללכת בכדי להבין מה מבקשת הנשמה שלא ישכחו אותה!!!

"כעת לאחר שחזרתי מבית העלמין בחולון" – מסיים ר' שמואל את סיפורו למשפחת גרנדש, "החלטתי להרים טלפון אליכם ולשאול אתכם, האם אתם – משפחת גרנדש שהתמסרתם כל כך לאותה גלמודה, זוכרים את היארצייט שלה מידי שנה?"

כשמע אבי שליט"א את הסיפור והחלום הנורא, הוא תפס את ראשו וזעק: "אוי ווי, אוי ווי, השנה שכחתי להגיד קדיש עליה!!!!!!...

מתברר, שהיות ואבי שליט"א זקוק לרפואה שלימה (ר' יעקב בן רויזא ריזל), הוא אכן למד משניות לע"נ, אך מחמת חולשתו הוא שכח לומר עליה קדיש באותה שבת שחל היארצייט, ועל כן הנשמה ההיא לא ויתרה ופנתה בחלום לר' שמואל יונגרייז וביקשה ממנו: "שמואל אל תשכח אותי!!!!

הנשמות למעלה יודעות הכל, הם יודעות מי אמר עליהם קדיש, מי לא יכול מחמת מצבו הרפואי לומר קדיש, וממי הם יכולות כעת לבקש שיאמר עליהם קדיש אפילו ש-39 שנה הוא לא זכר את יום היארצייט!!!

בשמים למעלה הכל מושגח בהשגחה פרטית ומדוקדקת – איך להכין הכל בכדי שבקוד 39 שנה כשלא יהיה מי שיאמר קדיש, יהיה לו מהיכן לדעת מתי היארצייט של בעדיה בת אליהו.

משמים משגיחים גם על אותה גלמודה – קרובת משפחה של ר' שמואל יונגרייז, ומביאים אותו ככ"ז תמוז לבית העלמין בחולון בכדי שיגלה שהיום היארצייט של קרובת משפחתו וכך יוכל ללמוד משניות על קברה.

•
יהיה הסיפור והחזיון היוצא ממנו לעילוי נשמת בעדיה בת אליהו ולע"נ כל הנשמות הערירות שאין מי שיאמר עליהם קדיש!!!

הנשמה הגיעה מעולם האמת וביקשה: "נא לא לשכוח אותי"!!!

סיפור נורא ומפליא של השגחה פרטית כפולה ומכופלת...

אמר הכותב: אביא בפניכם כאן סיפור נורא ששמעתי מכלי ראשון שבדאי יביא להתעוררות ולחיוזק גדול, בפרט כעת, בעת שאנו בימי הרחמים והסליחות לפני הימים הנוראים והמועדים בהם אומרים "יזכור" על הנשמות בעולם האמת.

בעיר בני ברק מתגורר הגאון רבי יעקב גרנדש שליט"א ואת הסיפור הנ"ל שאירע בכ"ז תמוז, סיפר לי בנו הרח"ג אהרן גרנדש שליט"א מהעיר עפולה, וכך הוא מקדים לספר:

לפני כ-39 שנה אימי שתחי' חזרה מחו"ל ובשדה התעופה בארץ ישראל, פגשה בחורה גלמודה שעלתה מסוריה ללא שום משפחה, ושמה: בעדיה בת אליהו. אימי שתחי' ריחמה עליה מאוד והחלה לקרבה ודאגה לה מאוד לכל צרכיה עד שהיתה בת בית אצלנו.

אותה גלמודה היתה חולנית ר"ל, ואימי נדרשה לנסוע עמה לבתי חולים הלוך ושוב בכדי להביא מזון לרפואתה.

מי שהתנדב להסיע אותם לבתי החולים הלוך ושוב, היה יהודי שגר בבני ברק ר' שמואל יונגרייז הי"ד שהיה מתנדב כ"עזר מציון".

לאחר כשנתיים וחצי, בתאריך כ"ז תמוז היא נפטרה ל"ע, כשהיא גלמודה ובודדה. אמי שתחי' ואבי שליט"א סדרו את כל סדרי הלוויה והשבעה וכן חילקו ללמוד משניות לע"נ.

אותה גלמודה לא השאירה שום רכוש, פרט לשרשרת זהב שהיתה עליה, וכשנפטרה, מסרו אנשי ההברא קדישא את השרשרת לאימי.

היות ואימי שתחי' העריכה מאוד את התנדבותו של ר' שמואל יונגרייז בכל אותה תקופה, היא מסרה לו את השרשרת.

ר' שמואל יונגרייז ידע שאותה גלמודה לא השאירה שם זכר בישראל, ע"כ הוא רצה מאוד להנציח את זכרה. הוא מכר את השרשרת זהב, והלך לגבאי בית הכנסת הגדול בבני ברק ומסר להם את דמי השרשרת וביקש להנציח את הגלמודה בעדיה בת אליהו בתוך בית הכנסת, בלוח ההנצחה שחרוט עליו: "לזכרון עולם בהיכל ה' – לע"נ בעדיה בת אליהו נלב"ע כ"ז תמוז".

מידי שנה – מוסף הרח"ג אהרן גרנדש שליט"א – כשמגיע היארצייט שלה, אנו לומדים משניות ואבי שליט"א אומר קדיש לע"נ.

השנה – תשפ"ז חל היארצייט כ"ז תמוז בשבת קודש, וגם בשנה זו דאגנו כולנו ללמוד משניות לע"נ.

למחרת ביום ראשון כ"ז תמוז, מצלצל הטלפון בבית הורי שיחי, ועל הקו נמצא ר' שמואל יונגרייז הי"ד, והוא שואל את הורי: "האם אתם זוכרים את היארצייט של אותה גלמודה בעדיה בת אליהו?"

"בודאי" – הם ענו. "מידי שנה אנו לומדים משניות ומדליקים נרות לע"נ".

ואז מספר ר' שמואל יונגרייז: "אני יאמר לכם למה אני שואל. האמת היא, שאף פעם לא שמרתי את היארצייט שלה, זה פרח לי מזכרוני, אך אספר לכם מה אירע עימי בשבת האחרונה:"

"בליל שבת אני מתעורר מחלום נסער, בחלומי אני רואה את אותה גלמודה שנפטרה לפני כ-39 שנה שאומרת לי:

"שמואל, אני מבקשת ממך אל תשכח אותי!!!!!! אל תשכח אותי!!!!!!

"כך התעוררתי באמצע הלילה ולא הבנתי מה היא רצתה ממני ומדוע היא מגיעה אלי ומה היא מתכוונת בבקשתה: "שמואל, אל תשכח אותי!"

"הכל היה מאד מפליא, מה גם שכלל וכלל לא זכרתי את אותה גלמודה כ-39 שנה! ועל כן גברה פליאתי להבין, מה היא רצתה בבקשתה ממני לא לשכוח אותה....

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם וקנינים ושוטריכם כל איש ישראל (כט, ט)

"אתם נצבים היום" – היום' דא ראש השנה (זוהר הק').

מליצה נאה להמליץ טוב על כלל ישראל בערב יום הדין אמר כאן הגה"ק בעל ה"תפארת יחזקאל" זי"ע: דאיתא בגמרא (ראש השנה מז ע"ב) "אמר ר' ברוספדאי אמר ר' יוחנן: ג' ספרים נפתחו בראש השנה, אחד של רשעים גמורים, ואחד של צדיקים גמורים, ואחד של בינונים. צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינונים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים, וזו נכתבין לחיים, לא וזו נכתבין למיתה".

וכאמור, ידוע מהזוהר הק' שתיבת ה"יום" רומזת לראש השנה כמו שנאמר: "ויהי היום ויבואו בני האלקים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם" (איוב א, ו).

והנה נפסק להלכה: במקום שכתוב שלושה לשונות "כלל ופרט וכלל", אי אתה דן אלא כעין הפרט.

וזה פירוש הכתוב: "אתם נצבים היום" – דא ראש השנה, "כלכם" – כלל, "ראשיכם שבטיכם וקנינים ושוטריכם" – פרט, "כל איש ישראל" – חזר וכלל, וממילא, אי אתה דן אלא כעין הפרט, ומה הפרט – "ראשיכם שבטיכם וקנינים ושוטריכם" בודאי שנכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, כי הרי צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, אף הכלל שהם הבינונים ושאר העם, יהיו נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים טובים...

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל (לא, יט)

הרה"ק רבי מרדכי שלמה מביא זי"ע נתן כאן רמז נחמד למעשה שהיה, בדבר שאלה שהובאה לפני הגה"ק רבי עקיבא אייגר זי"ע, וכך היה מעשה: מאן דהוא מצא ספר תורה שהיה מושלך כדומן על פני השדה כבזיון נורא, ונסתפק בו מי כתבו, אם גוי או מין, שדינו יגנו או ישרף (כמובא בשו"ע יו"ד רפ"א), או ישראל וכשר הוא. והציעו את השאלה לפני הגאון רבי עקיבא אייגר זי"ע, והשיב בהכמתי:

דהנה מנהג ישראל תורה, שבכתיבת האותיות בשורות האחרונות שבפרשת "וזהאת הברכה", הרבה בני אדם משתדלים לזכות לכתוב אות לפי האות הראשונה של שמם.

וזה פשוט שאותיות שנכתבו מהרבה בני אדם אינן דומות זה לזה. ועל כן יש לראות בספר תורה שנמצא, האיד נראות האותיות בשורות האחרונות: אם הם אינם דומות זה לזה מחמת המנהג הנ"ל, סימן שישאל כתבו וכשר הוא, ואם הן דומות זה לזה וכן לכתב שבכל הספר, אזי יש לחשוש שגוי או מין כתבו ויגנו.

ובזה נשכיל הרמז בפסוק כאן: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" – שישתדלו לזכות במצוות כתיבת האותיות בהכנסת ספר תורה, "למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל" – שעל ידי כך שהאותיות כ"שירה" – בשורות האחרונות יהיו כתובים מהרבה בני אדם וממילא לא יהיו דומות זה לזה, אזי יהיה סימן בדבר שהספר נכתב בכשרות ע"י ישראל...

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל (לא, יט)
בספר יהושע (ה, יג-יד) כתוב: "ויהי בהיות יהושע ביריחו (יהד עם בני ישראל) וישא עיניו וירא והנה איש עומד לגדלו וחרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו, ויאמר לו כי אני שר צבא ה' עתה באתי".

ומדוע בא המלאך עם הרב שלופה ליהושע ומה היה המשא ומתן ביניהם? מסבירה הגמרא (מגילה ג ע"א) שהמלאך האשים אותם בשני דברים: ראשית, אתמול ביטלתם קרבן תמיד של בין הערביים. ושנית, עכשיו בלילה אתם לא נלחמים, והיה לכם אי"כ לעסוק בתורה.

שאל אותו יהושע: ועל איזה מהם באת כעת? ענה המלאך: "עתה באתי" – על העוון של עכשיו – ביטול תורה.

וקשה, איך משמע בפסוקים עצמם כל המשא ומתן הזה שהגמרא למדה? ומסביר התוספות: המילה "לנו" – היא קיצור הפסוק "תורה צוה לנו". וזה ששאלו המלאך: האם באת "לנו" – על ביטול תורה, "אם לצרינו" – או האם באת על זה שלא הקרבנו קרבן התמיד שמציל אותנו מצרינו.

וענה המלאך: "עתה באתי" – על ביטול תורה הנרמזת במילים "עתה" כדכתיב בפרשתנו "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", עד כאן דברי התוספות.

ושאל הרב מפוניבז' זי"ע: אם בשאלה רמז המלאך את 'לימוד התורה' בפסוק: "תורה צוה לנו", למה א"כ בתשובה, רמז המלאך את לימוד התורה בפסוק אחר, "ועתה כתבו לכם"?

אלא ענה ותירץ תירוץ נפלא: המלאך ענה ליהושע לא רק שבאתי לרמוז לכם על ביטול תורה, אלא באתי לרמוז לכם איך הגעתם לכך, למצב הזה: נכון שאם אתם מסתכלים על התורה בתור "צייוו" – "תורה צויה", אז יכול להיות שיש לכם קשיים ותירוצים של מלחמה, אבל אם הייתם מסתכלים על

התורה כמו "שירה" – "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", כשזה שירה ועונג לא מבטלים מהתורה! אין שום קשיים, זה כף!!

כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבותינו וזאת חלב ודבש וכו' והפר את בריתי. והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפני לעד כי לא תשכח מפי זרעו וכו' (לא, כ-כא)

המגיד מדובנא זי"ע הסביר את פסוק זה בהסבר מיוחד כדרכו, למה הדבר דומה: לעת ערב, כשהרוכל העומד עם סליו בשוק כבר מכר את מרכולתו, ולא נותרו לו אלא השאריות בלבד, והוא נחפו הביתה, הריהו נוטל את מעט האגסים שבסל האחד, ואת מעט השופים שבסל השני, ואת מעט התפוחים שבסל השלישי ומערבבם ביחד, נותנם בערימה אחת, ומוכרם בחצי מחיר – שהוא רוצה להיפטר מהם ככל האפשר... ולפיכך – "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות" – כשאתה רואה ערבוביה של צרות שונות ומשונות באות ויורדות על ישראל – סימן הוא, שכבר כלתה כל הסחורה, "וענתה השירה הזאת לעד" וכבר מגיעים אל השאריות, וזה הקץ ממש עקבתא דמשיחא, וכבר נחפזים לחזור הביתה כי "לא תשכח מפי זרעו"...

ויצו משה את הלויים נושאי ארון ברית ה' לאמר. לקח את ספר התורה הזה ושמעתם אותו מצד ארון ברית ה' אלקיכם והיה שם כך לעד (לא, כו)
וכתב רש"י: "נחלקו בו חכמי ישראל בבבא בתרא (יד ע"ב) יש מהם אומרים: דף היה בולט מן הארון מבחוץ ושם היה מונה, ויש אומרים: מצד הלוחות היה מונה בתוך הארון", ונאמר 'מצד' לפי שלא היה מונה באמצע הארון בין הלוחות, אלא מצדם.

הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע אמר, שבדברי רש"י הנ"ל יש רמז נפלא! דהנה ידוע מה שכתבו המקובלים שישנם עבירות קשות שחלק מהכפרה עליהם הוא להתענות פ"ד תעניות. ברם אנו אוחזים שתיקון זה של פ"ד תעניות היה יתכן בדורות הראשונים, מה שאין כן בדורות האחרונים, שנתחלשו הכוחות ותקפו הצרות, ואי אפשר להתענות כל כך, אזי "אין לנו שיוור אלא התורה הזאת". והתיקון הוא על ידי "דף" גמרא – עסק התורה, וסימן לדבר: "דף" אותיות פ"ד.

וזהו הרמז בדברי רש"י: "נחלקו בו חכמי ישראל בבבא בתרא" – בדורות האחרונים ישנם חילוקי דעות איך צריכים לנהוג, "יש מהם אומרים 'דף' היה בולט מן הארון מבחוץ ושם היה מונה הספר תורה", – היינו שהתיקון הוא דווקא על ידי פ"ד תעניות, כמו בדורות הראשונים, כי ענין הנחת ספר תורה 'מבחוץ' רומז על שאין התיקון על ידי התורה. "ויש אומרים מצד הלוחות היה מונה הספר תורה בתוך הארון" – היינו שהתיקון הוא על ידי עסק התורה דהיינו 'דף' גמרא, וזהו ענין הנחת ספר תורה מכפנים 'מצד הלוחות' – רמז לתיקון הנעשה ע"י התורה...

שבת סליחות – וסלחת לעוונינו כי רב הוא...

בנוסח הסליחות מבקשים אנו הרבה פעמים "למען שמך ה' וסלחת לעוונינו כי רב הוא". ויש להבין מהי נתינת הטעם "כי רב הוא", והלא אדרבא אם רבים הם העוונות יש יותר רוגז וכעס רח"ל.

והנה ברש"י על תהילים (כה, יא) בפסוק "למען שמך ה' וסלחת לעווננו כי רב הוא", כתב לפרש על דרך הפשט: "כי רב הוא" – כי נאה לרב לסלוח עוון רב.

וה"אור החיים" הקדוש זי"ע כותב בפרשת כי תבוא (דברים כו, ה) בשם האר"י ז"ל שזהו התנצלות האדם על עונו, שלא היה ביכולת לכבוש את יצרו הגדול שפיתחו לדבר עבירה – כי היצר "רב הוא" ממנו.

ובדרך הדרוש יש המפרשים, כי הנה ידוע המושג של תשלומי קנס, כגון גנב שגנב ונמצא גניבתו בידו, או הדין הוא, שבתוספת להחזרת עצם הגניבה שגנב, הוא מתחייב גם בקנס של תשלומי כפל – סכום כפול מערך הגניבה שגנב, וזאת משום מידה כנגד מידה. כלומר, ראוי שיגרם לגנב אותו הפסד שרצה לגרום לזולת. אך במקרה שהגנב עצמו בא והודה בגניבתו מרצונו, אין הוא חייב לשלם קנס, ולכן מודה בקנס פטור.

ונחלקו ר' ושמאל (בבא קמא עה) מה יהא הדין כמודה בקנס ואחר כך באו עדים, כלומר, גנב שבא ואומר גנבתי וכך בעצם פוטר עצמו לכאורה מתשלום קנס, אבל מיד אח"כ באים עדים להעיד על גניבתו שאז לכאורה הוא כן צריך להתחייב בקנס, על כך נחלקו כאמור רב ושמאל: רב פוטר ושמאל מחייבו. ולהלכה (שולחן ערוך חו"מ סימן א' וסימן שפה) נפסק כרב.

והנה ידוע מה שכתוב בגמרא (חגיגה טז, א) "שמא תאמר מי מעיד ב? אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו. וחכמים אומרים נשמתו של אדם מעידה בו. רבי זריקא אמר שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו". הרי שכמה וכמה עדים מעידין על האדם ביום הדין הגדול. והנה כאשר שב איש ישראל בתשובה ומתוודה על חטאו הרי הוא בבחינת "מודה בקנס", ואמנם אם סוברים דמודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב, לא היה נפטר האדם בתשובתו ויודויו, מכיון שלאחר הודאתו באם העדים הנזכרים לעיל וחייבו.

ולפיכך מזכירים אנו בתפילותינו ובקשותינו: וסלחת לעוונינו "כי רב הוא", היינו שהלא ההלכה היא ברב דמודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור, ולכן תועיל לנו בקשת המחילה עתה קודם שיעידו בנו העדים ביום הדין...